

Το μοτέλ της Καλαμπάκας

Τάσης Παπαϊωάννου - 27/11/2020

Το «Ξενία» που έχτισε το 1960 ο Αρης Κωνσταντινίδης, εξαιρετικό δείγμα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, όσο κι αν έχει κακοπάθει από την ασύγγνωστη αδιαφορία μας και σε πείσμα των καιρών, μοιάζει νεότερο και πιο σύγχρονο από ποτέ! Τεράστια διαφορά το χωρίζει από τα υπόλοιπα ξενοδοχεία μέσα στην Καλαμπάκα ή στο γειτονικό Καστράκι. Ξενοδοχεία που στην πλειονότητά τους θα μπορούσαν να αποτελέσουν την πεμπτουσία του ελληνικού kitsch, μέσα στην απερίγραπτη ασχήμια τους και την «ίνοχ» αρχοντοχωριατιά τους.

Οι αρχέγονοι γυμνοί βράχοι των Μετεώρων δεσπόζουν επιβλητικά στο βορειοδυτικό άκρο της θεσσαλικής πεδιάδας, έτσι όπως ορθώνονται κατακόρυφα, λειτουργώντας αντιστικτικά με την οριζοντιότητά της. Τα χωράφια εκτείνονται σαν πολύχρωμο patchwork μέχρι εκεί όπου φτάνει το μάτι σου, ενώ απέναντι η ψηλή κορυφογραμμή της Πίνδου με τον Κόζιακα, κλείνει σαν φυσικό απόρθητο τείχος την πεδιάδα προς τη Δύση. Το τοπίο εξαιρετικό, ίσως από τα ομορφότερα της χώρας μας.

Σ' αυτό το υπέροχο τοπίο, έχτισε το 1960 ο Άρης Κωνσταντινίδης το γνωστό «Ξενία» στην Καλαμπάκα, τα τελευταία σπίτια της οποίας ακουμπούν στα ριζά των θεόρατων σκουρόχρωμων βράχων που μοιάζουν να επικρέμανται πάνω από το κεφάλι σου. Η θέση του βρίσκεται πάνω σε μια κατηφοριά καθώς στρίβεις προς βορρά, στην παλιά εθνική οδό Τρικάλων-Ιωαννίνων, αφήνοντας πίσω σου την πόλη με τις κόκκινες κεραμοσκεπές. Από το σημείο εκείνο αγναντεύεις όλο τον εύφορο κάμπο που διασχίζεται από τον Πηνειό, ο οποίος στριφογυρίζει σαν ασημένιο φίδι και χάνεται στο βάθος ανάμεσα στα καταπράσινα χωράφια.

Όποτε με φέρνει ο δρόμος μου εκεί, επισκέπτομαι πάντα το ξεχασμένο απ' όλους μοτέλ που έχτισε ο Κωνσταντινίδης όσο εργαζόταν στον ΕΟΤ. Ένα εξαιρετικό δείγμα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς μας και από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του σπουδαίου δημιουργού.

Εδώ και πολλά χρόνια στέκει ακατοίκητο, μοναχό του, να ρημάζει στα στοιχεία της φύσης, «Θεόκτιστο» κι αυτό, σαν αυτά που φωτογράφιζε ο ίδιος. Κι όμως τι παράξενο! Όσο κι αν έχει κακοπάθει από την ασύγνωστη αδιαφορία μας και σε πείσμα των καιρών, μοιάζει νεότερο και πιο σύγχρονο από ποτέ! Γιατί η καλή αρχιτεκτονική, όπως άλλωστε συμβαίνει πάντοτε με την τέχνη, ξεφεύγει μ' έναν μαγικό τρόπο από τα δεσμά της εποχής της και πορεύεται αλώβητη μέσα στον χρόνο. Μπορεί το σώμα να στέκει λαβωμένο, αλλά η «ψυχή» της θαρρείς και φτερουγίζει ολοζώντανη.

Η συνθετική ιδέα του μοτέλ, ευανάγνωστη και καθαρή. Δύο αντικριστοί όγκοι, διατεταγμένοι παράλληλα στις υψομετρικές καμπύλες του εδάφους, που ανάμεσά τους διέρχεται ο δρόμος των αυτοκινήτων που τους ξεχωρίζει σε δύο διακριτές ενότητες: εκείνη των κοινόχρηστων χώρων (καθιστικό, εστιατόριο, κουζίνα) και εκείνη των δωματίων που βλέπουν προς την κατηφοριά και τη θέα. Μια ενιαία κεκλιμένη πλάκα καλύπτει ολόκληρο το συγκρότημα, ενώνοντας τις δύο πτέρυγες μ' έναν λαιμό στο σημείο της reception. Εκεί όπου κάποτε σταματούσες με το αυτοκίνητο, έπαιρνες τα κλειδιά του δωματίου σου και συνέχιζες τον δρόμο προκειμένου να σταθμεύσεις στην pilotis κάτω από τις δύο υπερυψωμένες στάθμες των δωματίων.

Ένα σπουδαίο μάθημα αρχιτεκτονικής, όχι μόνο για την ξεκάθαρη συνθετική του δομή ή τον ιδιαίτερο και χαρακτηριστικό τρόπο έκφρασης και συνδυασμού των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν, αλλά κυρίως για τον τρόπο ζωής που πρότεινε. Ένα μάθημα ζωής, απολύτως επίκαιρο και αναγκαίο ιδίως σήμερα! Δεν χρειάζεται να απομακρυνθείς πολύ από το μοτέλ του Άρη Κωνσταντινίδη, για να διαπιστώσεις την τεράστια διαφορά που το χωρίζει από τα υπόλοιπα ξενοδοχεία μέσα στην Καλαμπάκα ή στο γειτονικό Καστράκι. Ξενοδοχεία που η πλειονότητά τους θα μπορούσε να αποτελέσει την πεμπτούσια του ελληνικού kitsch, μέσα στην απερίγραπτη ασχήμια τους και την «ίποχ» αρχοντοχωριατιά τους.

Το επισκέφθηκα πάλι πρόσφατα. Τα φυτά γιγαντώθηκαν και κοντεύουν να το πνίξουν μέσα στις φυλλωσιές τους. Graffiti απλώνονται στις επιφάνειες των τοίχων, πιστοποιώντας την πολύχρονη εγκατάλειψη, σπασμένα τζάμια καλύπτουν τα δάπεδα, νερά πλημμυρίζουν τους χώρους, ενώ δεν είναι λίγα τα σημεία όπου διακρίνει κανείς ίχνη βανδαλισμών.

Το μόνο χρώμα που μένει πεισματικά στην αρχική του απόχρωση, είναι το χαρακτηριστικό πορτοκαλί πάνω στις μεταλλικές γωνίες των κιγκλιδωμάτων στους διαδρόμους και στα μπαλκόνια των δωματίων. Τα πράσινα της ελιάς ή του κυπαρισσιού και τα μπλε ultramarine πάνω στις πόρτες, ξεθώριασαν και θυμίζουν κάτι από την αρχική τους απόχρωση, ενώ τα χοντροκόκκινα και οι ώχρες μόλις που διακρίνονται κάτω από τα ξεφλουδισμένα ροζ και τα κίτρινα πλαστικά με τα οποία κάλυψαν τους τοίχους κάποια στιγμή στο παρελθόν, όταν βάλθηκαν να το ανακαινίσουν.

Κινείσαι μέσα στους αραχνιασμένους και σκονισμένους χώρους του και διακρίνεις ακόμη, έστω και μισοκατεστραμμένες, τις χαρακτηριστικές λεπτομέρειες που σχεδίασε ο αρχιτέκτονας πάνω στα συρόμενα κουφώματα και τον ευρηματικό τρόπο που ασφαλίζουν, τις ξύλινες περσίδες ηλιοπροστασίας στους φεγγίτες, τα πανό στα κλιμακοστάσια, τις καλοχτισμένες λιθοδομές ή το όμορφο τζάκι με τα μασίφ τούβλα στο έρημο

τώρα καθιστικό, που μάταια αγναντεύει απέναντι τα κυκλώπεια Μενίρ των Μετεώρων μπηγμένα στο έδαφος και πάνω στην κορφή τους τα βυζαντινά μοναστήρια που μετεωρίζονται στο κενό.

Σε κάποιο σημείο της σκάλας του εστιατορίου, η λέξη «HELP» γραμμένη με μαύρο σπρέι πάνω στον τοίχο, σε ξαφνιάζει καθώς ανεβαίνεις! Γιατί, εκείνη την ώρα, είναι σαν να ακούς μέσα από το παρελθόν, σαν ηχώ, τη φωνή του κτιρίου -ή του αρχιτέκτονα (;)- που διαμαρτύρεται για τον δρόμο που πήραμε και μαρτυρά πως άλλη στρατά έπρεπε να ακολουθήσουμε. Κι αυτή την εναγώνια κραυγή διαμαρτυρίας είναι αλήθεια πως δεν την αφουγκραζόμαστε οι περισσότεροι σήμερα. Το κτίριο όμως στέκει ακόμη εκεί, να δηλώνει με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο τον κατήφορο και την ευτέλεια της σύγχρονης αρχιτεκτονικής μας, του τρόπου, δηλαδή, που ζούμε και χτίζουμε στον καιρό μας.

Το άρθρο δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών στις 8-11-2020